

۲ راه فلاسفه و عرفا برای درک حقیقت

چهره ماندگار فلسفه ایران گفت: فلاسفه و افراد استدلالی، به عقل تمسک می‌کنند و اهل «کوشش» هستند. اما عرفا از «کوشش» سخن می‌گویند و به عنایت حق تعالی و کشش از سمت او معتقدند که البته هر دو این مسیرها برای رسیدن به خداوند صحیح است.

چهره ماندگار فلسفه ایران گفت: فلاسفه و افراد استدلالی، به عقل تمسک می‌کنند و اهل «کوشش» هستند. اما عرفا از «کوشش» سخن می‌گویند و به عنایت حق تعالی و کشش از سمت او معتقدند که البته هر دو این مسیرها برای رسیدن به خداوند صحیح است.

به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه خبرگزاری فارس، غلامحسین ابراهیمی‌دینانی، چهره ماندگار فلسفه ایران و عضو مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران در برنامه اخیر معرفت (شبکه چهارم سیما) با مقایسه یکی از ابیات حافظ شیرازی و فیاض لاهیجی گفت: حافظ در اشعاری عارف‌تر و در اشعاری فیلسوف‌تر از فیاض لاهیجی است.

وی با اشاره به اینکه یکی از راه‌های شناخت و حرکت به سوی مبدأ اعلی و حق تبارک تعالی، راه استدلال و دیگری راه عنایت حق تبارک و تعالی است، عنوان کرد: بنده اینجا از عبارت «شهود و مکاشفه برای قسم دوم» استفاده نمی‌کنم زیرا که امروزه بدآموزی‌های بسیاری در این باب شده است. به عبارت ساده‌تر اگر خواسته باشیم راه‌های رسیدن به خداوند را نام ببریم: یکی راه کوشش است و دیگری، کشش. حال سوال این است که آیا با کوشش راحت‌تر به خداوند می‌رسیم یا با کشش؟

دینانی در ادامه افزود: فلاسفه و افراد استدلالی، به عقل تمسک می‌کنند و اهل «کوشش» هستند. اما عرفا از «کوشش» سخن می‌گویند و به عنایت حق تعالی و کشش از سمت او معتقدند. این دو گروه هر دو به وجهی درست می‌گویند و اینگونه نیست که انسان بدون «کوشش» راه به جایی ببرد یا کوشش بدون «کوشش» محکوم به شکست است.

پس هم «کوشش» لازم است و هم «کوشش». اما آنچه محل بحث است این است که عده‌ای «بیشتر» به کشش و عده‌ای هم «بیشتر» به کوشش، تکیه می‌کنند. هرچند کسانی که از «کوشش» سخن می‌گویند به کشش هم توجه دارند و برعکس کسی که مجذوب کشش است به «کوشش» هم توجه دارد ولی غلبه با کدام است؟ تمام زندگی انسان‌ها همین است.

وی همچنین اظهار داشت: مثال دیگری عرض می‌کنم، دنیا مزرعه آخرت است و هیچ انسانی هم نمی‌تواند به آخرت بی‌توجه باشد و از طرفی برای اینکه بتواند در این دنیا زندگی کند، باید به این دنیا هم توجه داشته باشد. اما گاهی است که انسان به «دنیا» یک نگاه اجمالی می‌کند و دنیا را معبری قرار می‌دهد برای آخرت و گاهی هم تمام توجه‌اش را به همین دنیا قرار می‌دهد.

دینانی در پاسخ به اینکه ما دنیا را می‌بینیم یا چیزهایی که در دنیا است، گفت: ما آنچه را در دنیا است، مشاهده می‌کنیم اما خود دنیا را نمی‌بینیم! اما شریعت و طریقت هر دو راه و از طریق احکام خداوند حاصل می‌شود، با این حال راه راست یکی است و راه کج بی‌شمار است. در بین این راه‌های کج بی‌شمار، یک راه راست است که این راه راست را در بین این همه راه کج پیدا کردن خیلی مشکل است.

وی در بخش دیگری از سخنانش با بیان اینکه انسان کامل مرکز دایره هستی است، توضیح داد: ریاضیات علم مهمی است دنیا به زبان ریاضی است اگر ریاضیات نباشد ما هیچ چیز نداریم و جهان آشوب است، کره زمین، کهکشان‌ها و سیارات همه با زبان ریاضیات نوشته و خوانده می‌شوند اما نمی‌توانیم بگوییم همه عالم زبان ریاضی است به این دلیل که خداوند و عالم مجردات شکل ندارد بنابراین با نگاه دیگری نیز می‌توان به این ریاضیات نگاه کرد و آنها را تفسیر کرد.